

cepta pro determinata anni parte, sicut communio. ita Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 36. sec. 3. n. 4. (ubi sententiam hanc certam existimat) & recentiores communiter, contra Petrum Soto, & alios paucos. Prob. C. Omnis utriusque sexus. cit. n. 595. dantur duo præcepta, communionis, & confessionis: illud determinatur ad tempus paschale: de hoc tantum dicitur *saltem semel in anno*: ergo hoc præceptum confessionis non est alligatum determinatè parti anni: sicut etiam præceptum audiendi die festo sacrum non est alligatum certæ horæ, sed sufficit, quacunq; hora audiatur sacrum: & sicut etiam, si alicui imponeretur, ut singulis hebdomadis communicaret, satisfaceret, quocunq; die id faceret. Equidem Tridentinum sess. 14. c. 5. laudat morem confitendi in quadragesima, sed ad eum observandum nullo præcepto obligat: sic enim habet: *Unde jam in universa Ecclesia, cum ingenti animarum fidelium fructu, observatur mos ille salutaris, confitendi sacrosancto, & maxime acceptabili tempore Quadragesimæ: quem morem hæc sancta Synodus maxime probat, & amplectitur, tanquam pium, & merito retinendum.*

Congruentiam aliquam differentie inter hæc duo præcepta assertit Suarez sec. modo cit. n. 3. ex eo, quod sacramentum Eucharistie per se, & ratione sui præcipitur, adeoque etiam rectè præcipitur pro determinato tempore, quamvis aliquis jam alio tempore sponte communicaverit, ut tota Ecclesia simul ad illud accedat, possitque facilius constare de adimplente præcepti: cum contra sacramentum poenitentie non præcipitur, nisi ex suppositione culpæ, adeoque non videatur certo tempori alligandus ejus usus: quia fors aliqui ansam arriperint, confessionem differendi, usque ad illud tempus: non autem esset consultum, tamdiu eam differre.

199. Quæres, unde debeat sumi initium computandi annum Ecclesiasticum quoad præceptum confessionis. Resp. duas sententias esse valde probabiles. Prima est, quam tenent Valquez, Nunnus, Sylvius, Diana, Lugo, Arriaga, Dicastillo &c. de poenitent. disp. 7. n. 129. Gormaz de sacram. panis. n. 33. & alii, qui volunt annum computari à Januario ad Decembrem; nam communissimè annus ita accipitur, quando sine addito limitante accipitur. Altera sententia est, quam tenent Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 36. sec. 3. n. 8. Layman l. 5. tr. 6. c. 5. n. 8. Coninck tom. 2. de sacram. disp. 5. dub. 6. n. 56. Tannerus tom. 4. disp. 6. q. 7. n. 146. Henriquez, Victoria, Reginaldus, Ledesma, Fillicius, Azor, & alii multi, quos citat Dicastillo cit. disp. n. 126. qui volunt, tempus hoc computandum esse ab uno paschate in aliud: & quamvis ob mobilitatem hujus festi aliquando impletio præcepti possit differri per tredecim menses, hoc non videtur esse absurdum; nam eadem difficultas est in præcepto communionis.

Huic sententiæ videtur favere communis consuetudo, & fidelium persuasio, qui putant, se posse absque peccato, differre confessionem ab uno paschate in aliud; cum tamen in sententiâ priori, si quis usque ad pascha non commisisset peccatum mortale, & sic in paschate confessus tantum fuisset venialis, postea autem adhuc eo anno peccatum mortale committeret, teneretur sub gravi, saltem usque ad finem Decembris aliquando iterum confiteri; nam per confessionem tantum venialis, non satisfacit huic præcepto, si adhuc mortale committatur intra annum, confessionis peragenda præfinitum, ut fatentur communissimè omnes; eoquod non fiat confessio de materia necessaria, seu peccato gravi, cujus tamen confessio maximè est præcepta jure Divino, & cui obligationi Ecclesia tantum tempus determinavit. Est autem contra communem persuasionem fidelium, talemjam in paschate confessum, debere denotè confiteri: certè de hac obligatione fideles non videntur aliquid scire, nec etiam de omnia tali confessione sibi serupulum facere.

600. At verò, quod debeant fideles confiteri, si habeant mortale, in paschate, etsi alias fuissent confessi, facile omnes, sibi persuadent; cum sciant, se debere confiteri ratione communionis: quidquid sit, an discernant, quo titulo id facere debeant, an perse, an per accidens; unde saltem praxi communi videtur hæc opinio esse accommodatior, & hinc videtur etiam menti Ecclesiæ conformior: quare hæc sententia ad minimum est æque probabilis, ac prior. Alia autem sententiâ, juxta quas inchoatur annus, vel ab ultimo peccato mortali commissio, vel ab ultima confessione peracta, non habent sufficientem auctoritatem, aut rationem: & vel ex hoc non videntur admittendæ, quod annus non eodem modo respectu omnium computandus esset; cum tamen id Ecclesiæ videatur intendere, ut de adimplente præcepti possit ordinatè constare.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

601. **O**B. 1. Confessio est carnificina conscientia, quam multi ferè ut mortem horrent: ergo non potest esse præcepta ab Ecclesia. Confr. Ecclesia non judicat de internis: ergo non præcipit confessionem, maximè peccatorum interiorum. Resp. neg. ant. quod asserere merito Tridentinum sess. 14. c. 5. ait, esse impium: quid enim tam enormiter difficile appareat, in enarratione dolorosa peccatorum, quorum quis conscientiam habet, post diligens examen, dum alia peccata, ex inculpabili oblivione omitta, simul resmittuntur? Accedit, confessarium obstrictum esse sigillo secreti arduissimi, de quo inferius. Quamvis autem difficultas aliqua sit, merito hæc pena infligitur peccantibus.

Sed

Sed & suppositum consequentiæ est falsum; non enim Ecclesia, sed Christus confessionem præcipit: & illa tantum tempus determinavit: ad quam determinationem faciendam à DEO potestatem accepit. Nec est nova difficultas, nimis magna, ut homines, jam præcepto Divino obligati ad confessionem, eam potius intra tale, quam aliud tempus peragant: imò probabiliter etiam de jure Divino confessionem distulsi differre non licet: certè ad contritionem videtur intra annum obligari peccator, ut dictum n. 418. Quidquid autem de hoc sit, & licet etiam omittatur, quod Ecclesia non poterit præcipere confessionem quoad substantiam, (quod tamen negat Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 35. sec. 1. n. 18.) potuit saltem Ecclesia ejus peragenda tempus præscribere. Ad confirm. dist. ant. Ecclesia non judicat de internis, in foro exteriori. om. ant. in foro interiori. neg. ant. & conf. simulque iterum ejus suppositum, quod Ecclesia præcipiat confessionem quoad substantiam, quod jam supra fuit negatum.

602. **O**B. 2. Ecclesia non potest præcipere actus internos: sed juxta nos præcipit dolorem internum, dum præcipit confessionem: ergo. Resp. 1. neg. min. vel ejus suppositum. Ecclesia non præcipit confessionem, sed tantum determinat ejus tempus; & hæc responsio omnino sufficit ad solvendam hæc objectionem: quia tamen operæ pretium videtur, etiam aliquid dicere de potestate Ecclesiæ, in ordine ad præcedendos actus internos. Resp. 2. dist. ma. Ecclesia non potest præcipere actus internos, se solis sumptos. om. ma. actus mixtos ex externis, & internis. neg. ma. & dist. min. Ecclesia præcipit dolorem se solo sumptum. neg. min. dolorem internum cum confessione externa, seu confessionem externam dolorosam. conc. min. & neg. conf. Si opus externum fieri non potest rite, seu dignè, prout moraliter debet fieri, sine actibus internis, potest utique Ecclesia actus internos, ad dignè ponendum opus externum necessarios, præcipere.

Hoc sane est innegabile, præsertim post aliquas propositiones, à Pontificibus prohibitas, ut, quod per confessionem voluntariè nullam (qualis esset voluntariè non dolorosa) satisfiat præcepto Ecclesiæ de annua confessione, quam itam damnavit Alexander VII. item, quod simili præcepto annuæ communionis satisfiat per communionem facilem, quam itam damnavit Innocentius XI. ubi certè est sermo de præcepto Ecclesiastico. Rursus, quando Ecclesia obligat ad juramentum præstandum, (ad quod sæpius obligat) obligat ad habendum animum jurandi; nam est damnata propositio ab Innocentio XI. hæc 25ta. *Cum causa licitum est, jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis.*

603. Ulterius, quando Ecclesia obligat ad preces perfolendas, e.g. Horas Canonicas, utique obligat etiam ad internam aliquam intentionem, & attentionem. Et

quando obligat ad sacramentorum administrationem, etiam obligat ad habendam debitam intentionem. Quin in his casibus confessionis, recitationis Horarum Canonicarum, vel similibus aliis, Gormaz de sacram. panis. n. 67. ait, incongruenter loqui eos, qui dicunt, Ecclesiam tantum indirecè præcipere actus internos; nam, ut ait hic auctor, cum, Ecclesia directè præcipiat totum opus, debito modo faciendum, seu confessionem dolorosam, etiam directè præcipit partem, seu actum internum.

Tunc autem (ut idem Gormaz vult) tantum indirecè præcipere actum internum, quando actus internus non esset pars totius objecti præcepti, ita tamen se haberet, ut sine ipso poni non posset opus præceptum: e.g. præcipitur alicui, ut reddat furto ablatum, vel emptioe irrita comparatum, si hic eam rem jam alteri vendidit, præcipitur indirecè rescisso ultimi hujus contractus. At non ita se habet internus dolor respectu confessionis præceptæ; hic enim est pars confessionis præceptæ; quia præcepta est confessio legitime facta, & valida, ut constat ex propositione 14. ab Alexandro VII. damnata. Et, si ad verlarium vellet dicere, quod dolor non sit pars confessionis præceptæ, tunc neque esset aliquid ita requisitum, ut sine eo non posset poni opus præceptum; nam si opus præceptum esset tantum confessio externa, sanè hæc absque omni dolore poni posset, adeoque dolor nec indirecè præciperetur.

604. An autem Ecclesia possit præcipere actus pure internos; se solis sumptos, alia quaestio est, in qua Cardenas in crisi in propos. damnat. ab Innoc. XI. differt. 34. c. 2. n. 2. & 3. ac sequenti. item Gormaz de sacram. panis. n. 67. asserunt, Ecclesiam id posse; si enim, ut ajunt, potest Ecclesia directè eos actus internos præcipere cum externis, poterit etiam eos præcipere solos; præsertim, cum etiam isti plurimum, imò principaliter conducant ad consecutionem vite æternæ, ad quam tendit gubernatio Ecclesiæ. Dein, si potest superior religiosus præscribere suis subditis, peragenda orationem mentalem, vel faciendum examen conscientia, quæ sunt actus interni (certè externos non requirunt) cur non possit Ecclesia idem, vel simile aliud quid fidelibus præcipere?

605. Rursus, quando Pontifices damnant quasdam propositiones, ut temerarias, scandalosas &c. certè obligant fideles, ut etiam interius sentiant, eas propositiones tales esse. Quin Innocentius X. in Bulla: *Cum occasione*. contra Janenii propositiones edita, ait: *Mandamus igitur omnibus Christi fidelibus, utriusque sexus, ne de dictis propositionibus sentiant, docere, prædicare aliter presumant &c.* item Alexander VII. in sua Bulla: *Ad Sanctam Beati Petri Sedem*. ubi innovat Bullam Innocentii X. *Cum occasione*. sic ait: *Mandantes omnibus Christi fidelibus, ne prædictam doctrinam teneant*: hoc est, interius ei assentiantur; nam

externam assertionem reprobatur *ibidem*, dum jubet, ne eam *predicent, doceant &c.*

Clarius adhuc ad rem hanc loquitur Clemens XI. in Bulla de *Vincam Domini Sabaoth*, ubi ait: *Omnes Catholicae Ecclesiae filii Ecclesiam ipsam audire, non tacendo solum (nam & impij in tenebris conticescunt) sed & interius obsequendo, quae vera est orthodoxi hominis obedientia, condiscant.* & paulo post ait, sensum Jansenianarum propositionum, *ab omnibus Christi fidelibus ut haereticum, non ore solum, sed & corde, reijci, ac damnari debere... ita, ut, qui scius, aut contra, quoad haec omnia, & singula senserint, tenuerint, predicaverint, verbo, vel scripto, docuerint, aut asseruerint, tanquam praefatarum Apostolicarum Constitutionum transgressores omnibus, & singulis illarum censuris, & poenis, omnino subjaceant:* ubi satis clare praecipit (& quidem praecipit Ecclesiae, quam, ait, debere audiri) ut *interius*, seu per actum internum, etiam propositiones Jansenianae censentur haereticae, ac asserit, aliter *interius* non posse sentiri sine transgressione Apostolicarum Constitutionum.

606. Quamvis autem Ecclesia non habeat potestatem externam coactivam, ad actum internum, seu quamvis non habeat potestatem, ferendi sententiam publicam, contra transgressorem talis praecipit, tendentis ad actum pure internum; cum ad hoc requireretur notitia secretorum cordis, nihil obest; nam nec Religiosus superior eam potestatem habet: aut, si hic eam habet, etiam habebit Ecclesia. Interim sufficit, Ecclesiam habere potestatem directivam, obligantem in conscientia, & potestatem etiam aliquam coactivam, quatenus potest talem transgressorem obligare, ad poenam in conscientia subeundam, statim post actum internum peccaminosum.

Quando autem S. Thomas videtur, hanc potestatem, obligandi ad actus pure internos, negare Ecclesiae, ajunt Cardenas *differt. cit. n. 602.* & Gormaz *loco ibidem citato.* Angelicum tantum negare legem coactivam Ecclesiasticam circa actus internos, non autem negare legem tantum directivam obligantem: idque Cardenas non male probat variis textibus S. Thomae, in quibus ad legem in ipsius sensu requiritur semper potestas coactiva. Videantur Gormaz, & Cardenas *locis citatis.*

607. Ob. 3. Non tenentur ad confessionem haeretici, imò nec meretrices publicae: ergo non omnes utriusque sexus fideles. Resp. neg. ant. nam & haeretici, & meretrices, per se tenentur; quamvis enim haeretici non sint fideles in sensu stricto, tamen sunt in sensu lato, in quo a Jure Canonico intelligi possunt omnes Christiani, seu baptizati: imò communiter intelligi videntur; neque enim intelliguntur, qui recte credunt; alias catechumeni deberent etiam confiteri. Quod attinet ad meretrices, non est, cur lupae illae habeant privilegium; quòd enim lex eis potius obicit, quam proferat, ori-

tur ex earum perveritate, ob quam lex non est tollenda; unde incurrunt etiam poenas latas contra praevicatorios hujus legis: quòd autem non denunciatur, ratio est; quia saepe earum correctio non speratur.

608. Ob. 4. Si verba illa *omnis utriusque sexus* sumantur universaliter, tunc etiam venialiter peccantes tenebuntur ad confessionem: hoc est nimium; ergo. Confirm. Non tenentur ad confessionem venialiter peccantes: ergo neque mortaliter peccantes, prob. conf. difficilius est, confiteri mortalia, quam venialia: ergo, si non tenentur rei venialium, neque tenentur rei mortalium. Resp. diff. ma. si illa verba sumantur pro omnibus iis, qui praecipit Divino tenentur ad confessionem. neg. ma. & con. min. neg. conf. Ut jam aliquoties dictum est, Ecclesia non praecipit confessionem quoad substantiam: sed tantum iis, qui ad eam praecipit Divino obligantur, determinat tempus.

Ad confir. neg. conf. ad prob. diff. ant. est difficilius confiteri mortalia, seu est conjunctum cum majori erubescencia. conc. ant. est conjunctum cum majori difficultate se examinandi, & omnia enumerandi, adeoque cum majori anxietate, & periculis scrupulorum. neg. ant. & conf. Adde, quòd, si etiam ista ratio disparitatis non omnino sufficeret, sufficere deberet voluntas Christi, per Tridentinum nobis manifestata, vi cuius tenentur subijcere clavibus omnia peccata gravia, non autem levia. Unde observat Gormaz de *sacram. poenit. n. 41.* quòd, licet Ecclesia habeat potestatem absolventi a venialibus, tamen non habeat potestatem ista retinendi; cum ea aliis viis possint deleri.

609. Ob. 5. contra 2. conclusionem. Qui omisit una die Breviarium, non tenetur statim manè altera die recitare Breviarium pro die elapsa: ergo, qui non est confessus anno praeterito, non tenetur statim hoc anno confiteri. Confir. 1. Qui in articulo mortis non est confessus, non tenetur cessante illo periculo confiteri: ergo neque is, qui intra praescriptum tempus non est confessus, tenetur statim postea confiteri. Confir. 2. Ex hac nostra conclusione sequeretur, quòd differens confessionem ultra annum, continud peccaret, donec confiteretur: hoc est nimis durum; ergo. Resp. neg. conf. Breviarium est onus diei affixum, & finita die cessat, nec potest sequente die compensari, quod praecedente omisum est, ut est communis: non ita se habet praecipitum confitendi *ex n. 597.* Ad 1. confirm. servit eadem responsio; quia finito periculo finitur obligatio. Ad 2. confirm. neg. min. saltem, nisi per accidens excusetur. Idem accidit in variis aliis obligationibus restituendi, solvendi certis temporibus &c.

610. Adde hic doctrinam Cardinalis de Lugo de *poenit. diff. 15. sec. 7. n. 165.* Arriaga *tom. 2. de poenit. diff. 52. sec. 2. n. 56.*

58. Gormaz de *sacram. poenit. n. 28.* & aliorum communiter docentium, quòd, si quis sua in confessione inculpabiliter oblitus fuisset aliquorum mortalium, non tenetur per se eodem anno iterum confiteri; quia jam implevisset praecipitum Divinum: quòd (ut habemus ex Tridentino *sess. 14. c. 5.*) obligat ad exponenda peccata gravia, post diligens examen memoriae occurrentia: Lateranense Concilium autem non obligat in hoc casu ad alteram confessionem; cum tantum determinet tempus. At verò, si quis, peccati gravis memor, ex legitima causa (quales aliquos Theologi assignant) id exponere omisisset, talis, ut ajunt Arriaga *sec. cit. n. 57.* & Gormaz de *sacram. poenit. n. 29.* tenetur iterum confiteri, si eodem anno nancisceretur occasionem confitendi alteri, cotam quo non haberet legitimam causam tacendi illud peccatum; quia necdum omnia peccata memoriae occurrentia eo anno exposuisset.

611. Ob. 6. contra dicta *n. 598.* Qui praevidet, quòd vesperi non sit habiturus occasionem, aut potentiam dicendi Completorium, non debet illud jam manè recitare, praesertim, si impedimentum non sit voluntarium: ergo etiam, qui praevidet, se sub anni finem non posse confiteri, non tenetur praevire. Confirm. 1. Qui exiturus è loco, ubi est festum fori, praevidet, se ante prandium perventurum in locum, ubi non erit festum fori, non tenetur ante suum abitum audire sacrum: ergo neque in nostro casu, praevidens, se non posse sub finem anni confiteri, debet prius id facere. Confirm. 2. Siquis scit, quòd vesperi sit fecurus dispensandum circa recitationem Breviarium, non tenetur id jam manè dicere: ergo a pari. Confirm. 3. Qui praevidet, se in morbo, vel articulo mortis non habiturum occasionem recipiendi extremam unctionem, non debet praevire, & illud sacramentum adhuc sanus recipere: ergo a pari neque in nostro casu debet quis prius confiteri.

612. Resp. Suarez *tom. 2. de Relig. l. 4. de horis canonic. c. 28. n. 8.* videtur docere oppositum; & sanè recitando manè Completorium impletur praecipitum, saltem quoad substantiam, quamquam non impletur quoad modum: quem tamen si non possum observare, non ideo statim deobligor à substantia. Si tamen ant. est verum, falsa est conf. & disparitas est; quia recitare Completorium ante prandium est privilegium: nemo autem tenetur uti privilegio: non autem est simile privilegium in nostro casu.

Ad 1. confirm. Suarez, Navarrus, Sa, & alii, docent oppositum: quos citat, & sequitur Layman *l. 1. tr. 4. c. 11. n. 6.* atque hanc sententiam esse communiorum, & consuetudinem, ac fidelium persuasionem legem ita interpretari. Si autem ant. iterum est verum, neg. conf. & paritatem. In illo casu non tantum impeditur executio, sed omnino tollitur obligatio: ac non tollitur

obligatio in nostro casu *ex n. 597.* Ad 2. confirm. om. vel conc. ant. neg. conf. ex ratione modo data. Ad 3. confirm. neg. conf. Sacramentum extremae unctionis non potest valide conferri homini sano; adeoque non potest quis ita praevire; unde disparitas est evidens.

613. Ob. 7. contra 3. conclusionem. Consuetudo jam est antiquissima, confitendi in paschate: ergo saltem ex ista consuetudine eo tempore obligantur fideles ad confessionem. Confir. 1. Sixtus IV. in *Extravag. de tregua, & pace. c. 2. ait: De jure tenetur parochianus, saltem in paschate, proprio confiteri sacerdoti:* ergo. Confir. 2. Concilium Agathense, relatum in C. *In capite quadragesimae. 64. dist. 50. dicit, in capite, seu initio quadragesimae, penitentibus injungendam esse poenitentiam:* ergo debet tunc fieri confessio. Confir. 3. Tempore paschatis colliguntur schedae confessionis à parochis, & inquirunt, an praecipitum confessionis sit impletum: ergo. Resp. neg. conf. Non acceptantur fideles, certè non constat, eos acceptasse, consuetudinem hanc ut obligatoriam: sed quia alias, ratione communionis, tenentur saltem plurimi, rei mortalis peccati, vel etiam si non teneantur, cupiunt tamen pro majori dispositione, venialia quaeque confiteri, hinc volunt etiam tunc praecipitum confessionis ex occasione tam bona implere.

614. Ad 1. confir. Sixtus IV. in ea *Extravagante* prohibet Religiosis mendicantibus, ne praedicent, quòd parochiani non sint obligati, saltem in paschate, proprio confiteri sacerdoti; quia, ut ait, *de jure tenentur parochiani, saltem in paschate, proprio confiteri sacerdoti:* sed, ut advertit Lugo *disp. 15. de poenit. n. 160.* Pontifex tantum statuit, quòd, si fideles, vel necdum impleverint praecipitum confessionis, vel, iterum debeant confiteri, ratione communionis paschalis, hanc confessionem paschalem proprio sacerdoti teneantur facere.

Addit autem Lugo *ibidem*, hoc nunc esse revocatum. Eodem modo verba Sixti IV. exponit Gormaz de *sacram. poenit. n. 34.* ait tamen *n. 32.* per proprium sacerdotem intelligi quemvis, qui eo tempore potest excipere confessionem. Et sanè Clemens X. in Bulla, *Superna magni Patriis-familias* (de qua videri potest La Croix, *l. 6. p. 2. n. 1502.*) expressit ait: *Regulares simpliciter approbati posse in diocesi approbantis, quovis anni tempore, etiam paschali, & quorumcumque etiam infirmorum, confessiones audire, absque ulla parochi, vel ipsius Episcopi licentia, & s. s. addit, eos, qui dictis Religiosis, simpliciter approbati, paschali tempore confessi fuerint, constitutioni, qua incipit: Omnis utriusque sexus, quoad confessionem duntaxat satisfecisse censendo.*

Gormaz *cit. n. 34.* ulterius advertit, ex novo jure Tridentini, citati *n. 503.* col.

colligi, confessionem non esse præceptam determinatè pro tempore paschali; quia Tridentinum, non respiciendo Bullam Sixti, sed Constitutionem Lateranensem, tantum dicit, semel in anno esse confitendum: & quamvis laudet morem confitendi *tempore quadragesimæ*, tamen nihil dicit de tempore paschali. verba Tridentini vide *n. 598.*

615. Ad 2. confirm. neg. conf. Concilium Agathense manifestè loquitur de publicè penitentibus, qui tunc more recepto variis penitentibus subiiciebantur: sed nos loquimur de confessione secreta. Dein Concilium istud fuit tantum particulare, quod non obligat totam Ecclesiam. Idem respondendum, si obijciatur statuta quædam aliorum Conciliorum Provincialium; nam & ista ordinariè loquuntur de publicè penitentibus, & non obligant totam Ecclesiam, nisi ea Pontifex pro tota Ecclesia approbaverit, quod in nostro casu non est factum. Ad 3. confirm. neg. conf. Schemæ colligitur potius ratione communionis paschalis, quam confessionis: & si quis posset testari, se communicasse, nec evidenter ei posset probari, quod id fecisset in statu peccati, non videtur posse puniri. Dein parochi merito inquirunt in adimpletionem obligationis, eo potissimum tempore, quo à plurimis solet impleri.

616. Ob. 8. contra dicta *in. 599.* quod scilicet annum tempus, confessioni peragendæ determinatum, possit computari ab uno paschate ad aliud. Juxta istam sententiam posset quis confessionem differre ultra duos annos, quin peccaret contra legem Ecclesiasticam: hoc est, absurdum: ergo, prob. ma. sit aliquis e.g. qui anno 31. confessus sit Dominica in Albis, quæ erat 1. Aprilis: dein mox à confessione altera die committat novum mortale peccatum, & iterum confiteatur: hæc secunda confessio valebit pro anno 32. quia non est obligatio determinatè confitendi in paschate, adeo que potest differri confessio usque ad pascha anni 33. cumque eo anno Dominica in Albis incidat *in. 20. Aprilis*, poterit confessio ad duos annos, & octodecim dies differri: imò, cum pascha unius anni possit distare ab altero per annum, & mensem, poterit confessio ad duos annos, & mensem differri: ergo.

617. Resp. quid igitur fieret juxta aliam sententiam, si quis *anno 31.* confiteretur 1. Januarij, & dein differret confessionem usque ad ultimum Decembris anni 32. ? si hæc dilatio non est nimia, neque erit prior; nam differentia aliquot dierum parum in hoc casu est curanda. Dein prædictè hoc absurdum semper impeditur; quia saltem per accidens, ratione communionis paschalis, debet confessio prius institui, si mortale peccatum admittitur (alias enim confessio necessaria non est) item, quamvis fors præceptum Ecclesiæ de confessione, seorsim sumptum, non citius in eo casu obligaret, tamen probabiliter obligaret præ-

ceptum Divinum de confessione, quod saltem probabiliter intra annum à peccato commissio obligat, ne nimis diu differatur impletio præcepti, post gravem lapsum obligantis ad confessionem, ut dictum *n. 418.* In forma dist. ma. posset quis confessionem tantum differre, quin peccaret contra præceptum Ecclesiasticum de confessione omnia, quin peccaret contra aliud præceptum grave, vel Divinum de confessione, vel Ecclesiasticum de communione, cui non satisfecit per communionem sacrilegam, ex dictis *n. 602.* neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf.

ARTICULUS V.

Quæ sit Materia certò necessaria Confessionis.

618. Certum est ex Tridentino *sess. 14. c. 5. & can. 7. de penit.* materiam necessariam confessionis esse peccata fidelium gravia, nondum clavibus subiecta, etiam occulta, & cordis duntaxat, eorumque speciem, ac numerum: quis autem numerus, & quomodo exponi debeat, explicatum est *in tract. de peccat. à n. 182.* Certum est etiam ex eodem Tridentino *cit. sess. 14. c. 5. & can. 7.* venialia peccata, non quidem debere, posse tamen rectè, & utiliter, in confessione exponi.

Idem sentiendum est de peccatis mortalibus, jam semel rite expositis; neque enim tenemur, eadem peccata bis confiteri, saltem per se; nam per accidens, e.g. ratione casuum reservatorum, utique contingere potest, ut aliquando bis eadem confiteri necesse sit. Possunt autem peccata jam exposita iterum exponi; quia potest quis bis, ter, imò plurimis vicibus, ab ipsè peccatis absolvi, ut praxis fidelium confessionem generalem præ facientium, satis ostendit, ac supponunt omnes auctores; & hinc querunt, quem sensum faciant verba absolutionis, super culpas, jam semel remissas, pronuntiata, de qua re vide supra *à n. 506.*

619. Certum etiam est, quod debeat in confessione exponi actus externus, graviter malus, immediatè volutus, vel procedens immediatè ab actu voluntatis interno; nam talis actus, e.g. fornicatio, aut blasphemia, est peccatum propriè dictum (non enim tantum dantur peccata cordis, sed & oris, ac operis) quin etiam talis actus constituit cum actu interno completam, & consummatam injuriam DEI: sicut etiam sæpè constituit consummatam injuriam respectu hominis, quoties nempe est actus homini injuriola.

Quare etiam actus externus graviter displicet Deo, tanquam res graviter ab ipso prohibita, adeoque debet in confessione exponi: quidquid deinde sit, an augeat malitiam formalem, vel demeritum substantiale, an non. Hæc assertio firmissimè roboratur ex communi sensu, & constantissima

simæ praxi omnium fidelium, qui se non tantum acculant de internis volitionibus, sed etiam de externis operibus: ex qua praxi habemus traditionem Ecclesiæ, de institutione, & voluntate Christi, circa hoc sacramentum, ejusque necessariam materiam.

620. Huc spectat etiam propositio 25. ab Alexandro VII. damnata: *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessionis præcepto dicens: Commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam:* adeoque debet ipsa copula, seu actus externus, in confessione exponi. Quod autem actus externus non sit immediatè in se liber, non obest; sufficit enim, quod sit liber denominativè, adeoque denominativè moraliter malus: ob quam rationem, sicut potuit prohiberi, adeoque moraliter malus reddi: ita etiam potuit reddi materia necessaria hujus sacramenti. Quid autem dicendum de effectibus, mediatè consequentibus, an etiam exponi debeant, alia est questio, quam non decidimus.

621. Jam controversia gravis est inter doctores, quales circumstantiæ peccatorum sint materia necessaria confessionis. *Circumstantiæ* autem, prout hic sumuntur, sunt prædicata quidem intrinseca peccato, sed talia, ut peccatum quoad substantiam, seu objectum suum principale, aut rationem genericam, vel specificam, sive subalternam, sive etiam aliquando omnino infimam, jam supponant, eamque per subsistenti consequentiam inferant: sic prædicatum adulterii est circumstantia impudicitiae: quantitas decem florenorum est circumstantia furti gravis; quia prædicatum adulterii jam supponit rationem genericam impudicitiae, & hanc infert à subsistenti consequentia; legitimæ enim est illatio: *Datur adulterium: ergo datur impudicitia:* at non vicissim: *Datur impudicitia: ergo datur adulterium.* Pariter loquendum de furto decem florenorum.

622. Circumstantiæ autem istæ aliæ sunt specificæ, quæ scilicet peccato novam speciem tribuunt, ut ratio adulterii, quæ impudicitiae addit novam speciem malitiæ contra justitiam: aliæ autem sunt *aggravantes*, quæ peccatum intra eandem speciem tantum gravius reddunt, ut quantitas furti; quippe, intra eandem speciem infimam Theologicam furti, gravius est furtum decem, quam tantum duorum florenorum. Jam de circumstantiis specificis est definitum à Tridentino *sess. 14. c. 5. & can. 7.* quod sint exponendæ; si tamen circumstantiæ hæc superaddant malitiam gravem; nam, si tantum levem, vel venialem malitiam addant, tunc, sicut peccata venialia, ita etiam istæ circumstantiæ, non sunt materia necessaria confessionis.

Pariter ex hac eadem ratione non sunt exponendæ circumstantiæ, non notabiliter, seu non mortaliter aggravantes. e.g. si medius florenus, furto ablati, est respectu ejus peccatum mortale, circumstantia non

notabiliter aggravans, erunt aliquot crucigeri, præter triginta priores ablati. At questio maximè est de circumstantiis notabiliter aggravantibus, seu ita, ut æquivalent uni, aut pluribus peccatis mortalibus, e.g. quantitas centum florenorum æquivaleret pluribus furtis gravibus: & de his circumstantiis queritur, an necessariò sint exponendæ, an non: de qua re articulo sequenti.

623. Ob. Non potest explicari, quid intelligatur per peccata fidelium: ergo doctrina data *n. 618.* non est sufficiens, sed obscura. Resp. neg. ant. & dico, intelligi peccata, post baptismum validè receptum commissa: imò probabilius etiam illa, quæ in actuali susceptione baptismi sunt commissa; nam tunc homo jam est fidelis: certè non est infidelis: nec fides, seu baptismus, debent influere in peccatum, adeoque neque debent pro priori præsupponi: sed sufficit, si se habeant concomitanter. Quando autem Tridentinum *sess. 14. c. 5. ait, confessionem . . . omnibus post baptismum lapsis jure Divino necessariam existere, præcepto post sumitur negativè, ut significet non ante:* quo in sensu sæpissimè accipitur in communi usu loquendi. Sic dicitur, neminem peccare posse, nisi post usum rationis acqulitum: neminem consecrare posse, nisi post acceptum presbyteratum: aliquem regem non esse, nisi post coronationem: diem non esse, nisi post ortum solis &c. cum tamen in ipso instanti cepti usus rationis, vel suscepti ordinis, vel coronationis, aut ortus solis, jam quis possit peccare, aut consecrare, rex, aut etiam dies ortus dici, vide *tract. de sacram. in genere. n. 374. & 386.* item Gormaz de baptismo *n. 39.*

ARTICULUS VI.

An Circumstantiæ Notabiliter Aggravantes sint Materia Necessaria Confessionis.

624. Dico. Circumstantiæ, quamvis notabiliter aggravantes, non tamen mutant speciem, non sunt materia necessaria confessionis. Pro hac sententia videri possunt auctores valde multi, apud Dicastillo *tr. 8. de penitent. disp. 9. dub. 3. n. 180.* & longe plures apud Dianam *p. 1. tr. 7. resol. 1.* quibus adhuc plures recentiores accessere: quamvis etiam graves auctores, sique valde multi stent in oppositum. At stant pro nobis Doctor Angelicus, & Seraphicus: & hic quidem, seu S. Bonaventura *in 4. dist. 17. p. 3. n. 2. q. 3.* (ubi etiam pleraque argumenta, quibus adversarii maximè nituntur, solvit) *in corp.* sic ait: *Unde dicendum, quod confessio circumstantiarum, in aliud genus trahentium, spectat ad confessionem quantum ad necessitatem: confessio vero aggravantium quantum ad congruitatem: confessio vero alleviantium potius facit incongruitatem.*

625. Ille autem, seu S. Thomas in 4. dist. 16. q. 3. a. 2. quæstione. 5. in corp. sic loquitur: *Ad quintam quæstionem dicendum, quod omnes circumstantias confiteri est impossibile: quasdam autem confiteri est necessitatis: sed in hoc est differentia opinionis; quidam enim dicunt, quod omnes circumstantia, que aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri necessitatis est, si memoria occurrant. Alii vero dicunt, quod non sint de necessitate confitende, nisi circumstantia, que ad aliud genus peccati trahunt: & hoc probabilius est: sed addendum est: que ad aliam speciem mortalis trahunt: cujus ratio est; quia venialia non sunt de necessitate confessionis, sed solum mortalia, que quantitatem infinitam quodammodo habent. Et quia circumstantia aggravantes, que aliam speciem peccati non tribuunt, vel que tribuunt quidem, sed non mortalis peccati, non sunt de necessitate confessionis, tamen eadem confiteri perfectionis est: sicut & de venialibus dictum est.*

Similia habet S. Doctor ad Hannibaldum Cardinalem (quod scriptum videtur esse compendium operis super libros distinctionum) l. 4. dist. 16. a. 3. in corp. ubi ait: *Circumstantia, que novam rationem peccati mortalis addit, de necessitate est confitenda: alia autem non.* Dein, cum sibi objecisset, confessarium hac ratione non sufficienter cognoscere quantitatem peccati, respondet ad 2. Sufficit, quod cognoscatur quantitas, que ex nova specie conjungitur: & pergit: *Vel dicendum, quod si cognosceret poenitens quantitatem sui peccati, non tamen teneretur confiteri: quia tantum peccatum mortale est de necessitate confitendum.* Item ad 5. ait: *Si talis circumstantia non trahit ad aliud genus mortalis, non est confitenda.* Similia respondet in 4. dist. 16. q. 3. a. 2. quæstione. 5. ad 2.

626. Dicunt adversarii, Angelicum tantum loqui, de circumstantiis venialiter aggravantibus, seu non addentibus gravitatem aliquam æquivalentem peccato mortali. Sed contra est. Primò. S. Doctor loquitur de iis circumstantiis, de quibus fuit controversia, an deberent exponi in confessione: at non fuit controversia, an deberent exponi circumstantiis tantum veniales; est enim clarum, quod non. Et quamvis aliqui antiqui, ut S. Bonaventura, fortè docuerint, exponenda esse venialia, tantum voluerunt, quod, siquis non habeat mortalia, debeat semel in anno confiteri venialia; cum talis possit implere præceptum, ad quod debeat: non autem voluerunt, quod venialia essent exponenda per se, & ratione sui. ita exprèsse S. Bonaventura in 4. dist. 17. p. 3. a. 2. q. 1. in corp. Secundò. S. Doctor aperte negat, confitendas esse circumstantias notabiliter aggravantes: sed notabiliter aggravantes non sunt tantum venialiter aggravantes.

627. Tertiò. Quando S. Doctor loquitur de circumstantiis venialibus, loquitur,

non tantum de aggravantibus, sed etiam de mutantibus speciem, & docet, si tantum veniale malitiam specificam addant, non esse necessariò exponendas: ac addit, non esse exponendas circumstantias tantum aggravantes; quæ aliam speciem non tribuunt: loquiturque de his proflus universaliter, nec restringit ad aggravantes venialiter, uti tamen restringit ad venialiter speciem mutantem. Certè illud non mortalis peccati non potest revocari ad priora verba quantitatem infinitam, sed tantum potest referri ad verbum proximum speciem, ut clarè patet legenti. Quarto. Ut rectè addit Illiung in vindiciis Haunoldi. v. 417. esset inepta disjunctio, si per circumstantias aggravantes, que aliam speciem non tribuunt, non intelligerentur mortaliter aggravantes: & ratio clara est; ad quid enim S. Doctor disjungeret, vel distingueret, inter circumstantias speciem mutantem, & aggravantes; cum, si Angelicus loqueretur ad mentem adversariorum, ambæ eodem modo deberent exponi, vel non exponi; nam deberent ambæ exponi, si essent mortales: non deberent exponi, si non essent mortales. vide etiam infra n. 634.

628. Probatur conclusio cum Dicaflilo tract. 8. de poenit. dist. 9. n. 181. Præceptum confessionis est aliàs jam per se satis difficile; ergo non debet ei aliud onus addi, nisi probetur, id à Christo esse additum: atqui non probatur, à Christo esse additum onus exponendi circumstantias tantum aggravantes: ergo. ant. est clarum ab experientia, & videtur agnosci à Tridentino sess. 14. c. 5. dum ait: *Ipsa verò hujusmodi confessionis difficultas, ac peccata detegendi verescundia, gravis quidem videri posset, nisi tot, tantisque commodis, & consolationibus levaretur:* ergo confessio per se est gravis, quamvis dein extrinsecè per consolationes supernas levetur.

Nec tollunt istæ consolationes omne pondus, sed tantum levant: ferme, sicut gratia adjuvans, licet juvet, & propterea dicatur 1. Joan. 5. v. 3. *Et mandata ejus gravia non sunt:* tamen non ita tollit gravitatem mandatorum, ut non debeant dici aliqua præcepta ex se difficilia. conf. prob. tum ex eo, quod videatur per se clarum, non esse onera addenda oneribus, quin ritè probentur: tum ex eo, quod unanimiter ferme auctores censent onus confessionis, ex se sat grave. esse potius alleviandum, quantum fieri potest, quam augendum.

629. Prob. jam mi. sublimpta. Neque ex Scripturis, neque ex Patribus, neque ex Pontificum definitionibus, neque ex fidelium communi sensu, probatur, circumstantias tantum aggravantes exponi debere: ergo nullo modo probatur; quia non est alius modus, quo posset innoscere voluntas Christi, à qua hæc res tota dependet. ant. prob. tum negativè, seu solutione objectionum, tum etiam, quantum requiritur, positivè. Scripturæ tantum docent, sacramentum poenitentia esse in

stitu-

stitutum: non autem docent, quo omni modo sit institutum, & de his circumstantiis ibi altum est silentium: pariter non potest afferri ulla nostræ sententiæ opposita definitio Pontificia: textus SS. Patrum, quos aliqui nobis opponunt, vel nihil, vel nimium probant: sensus communis fidelium certè non est contra nos; quia æquè multi auctores, vel plures, stant pro nostra, quam pro opposita sententiæ: sed neque Concilia quidquam conclusioni huic contrarium statuunt: imò Tridentinum nobis plurimum favet: quod tamen Concilium præ reliquis materiam de hoc sacramento examinavit, & in præmio sess. 14. (de quo vide n. 127.) profertur, se datum exactiorem de hoc sacramento definitionem, ut perspicua fiat Catholica veritas.

630. Probatur itaque conclusio 2dò. Tridentinum sess. 14. c. 5. postquam docuisset, numerum peccatorum gravium exprimi oportere, atque etiam circumstantias speciem mutantem, altum silet de circumstantiis aggravantibus: ergo implicite docet, circumstantias tantum aggravantes non debere exponi. prob. consequentia ex C. Quæstis hinc quisque. 4. dist. 23. ubi dicit S. Gregorius: *Quod enim de uno negatur, consequens intellectus patet; quia de quibusdam conceditur:* in qua verba glossa etiam à contrario asserit: *Sic, quod de uno conceditur, de alio negatur:* & hinc orta est illa regula juris: *Inclusio unius est exclusio alterius.* Certè, si Concilium dicitur, debere exponi omnia peccata interna, omnes censent, illud negasse implicite, quod exponendi sint actus externi: ergo à pari censendum est, Concilium excludisse circumstantias speciem non mutantem. Si Concilium (ut observat Haunoldus l. 4. n. 1015.) omnino nullam mentionem circumstantiarum fecisset, posset fors dici, ipsum voluisse abstrahere à circumstantiis; & hæc quæstionem Theologis exanimandam relinquere: at postquam mentionem aliquarum circumstantiarum, nempe specificarum, fecit, præbuit sanè aniam inferendi, alias non esse exponendas.

Deinde, si Concilium voluisset etiam inclusas circumstantias aggravantes, debuisset, has potius nominare, & specificas omittere; nam dicendo, exponendas esse circumstantias aggravantes, jam inclusisset circumstantias speciem mutantem; cum & hæc, si speciem mortaliter gravem addant (quo solo casu necessariò debent exponi) sint etiam aggravantes, quamvis non pure tales. Econtra, in circumstantiis speciem mutantibus, non continentur omnes etiam mortaliter aggravantes; nam plures sunt, quæ speciem novam non addunt.

631. Confirm. Tridentinum cit. sess. 14. c. 5. cum dixisset, confitendum esse numerum peccatorum gravium, atque circumstantias speciem mutantem, & subjunxisset, impium esse, dicere, obligationem hæc observatu esse impossibilem, vel conscientia carnificinam, hujus rationem addit his ver-

bis: *Constat enim, nihil aliud in Ecclesia à poenitentibus exigi, quam, ut, postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientia sua sinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, & DEUM suum, mortaliter offendisse meminerit:* atqui totum hoc facit, qui confitetur numerum, & speciem peccatorum gravium: ergo nihil aliud ab ipso exigitur.

632. Respondebis, per particulas *nihil aliud* tantum excludi peccata, quorum quis non recordatur: non verò circumstantias aggravantes, quorum quis meminit. Contra est 1. Harum circumstantiarum nulla fit mentio, adeoque sufficienter excluduntur; cum excludantur ea, quorum mentio facta non est. 2. Illa verba *nihil aliud* tum debent relativè ad superiora, ubi Concilium meminit circumstantiarum specificarum, & idem est, ac si diceret: Numerus, ac species peccatorum, quorum quis recordatur, exponi debet, & nihil aliud: ergo excluduntur circumstantia aggravantes prob. ant. si particule *nihil aliud* non tumerentur relativè, ut dictum est, ad circumstantias specificas, seu si per illas particulas non significaretur, quod solus numerus peccatorum, & circumstantia speciem mutantem sint exponendæ, ita, ut per eas excludantur alia omnia, & consequenter etiam circumstantia quæcumque tantum aggravantes, deberet admitti, quod ex particula tantum afficerent verba subsequenti, ea peccata, quibus se Dominum, & DEUM suum, mortaliter offendisse meminerit: sed hoc dici non potest: ergo. prob. mi. si hoc dicitur, sequitur, quod vel non sint exponendæ circumstantia specificæ, vel quod istæ, uti & aggravantes, intelligantur sub termino *peccata*: neutrum dici potest: ergo.

Prob. min. Non potest dici primum; aliàs enim Concilium evidenter sibi contradiceret: non potest dici secundum; quia Concilium clarè distinguit circumstantias à peccatis, & per terminum *peccata* intelligit ista quoad substantiam: circumstantiarum autem separatim meminit, ut patet ex canonone 7. de poenitentia, hæc ead. sess. 14. qui est quasi compendium doctrinae capituli quinti, ubi anathema dicitur asserenti, *necessarium non esse jure Divino, confiteri omnia, & singula peccata mortalia... & circumstantias, que peccati speciem mutant.* Ecce de his duobus divisim loquitur Concilium: nullam tamen mentionem facit circumstantiarum pure aggravantium.

633. Confirmatur. Vel Concilium agnovit obligationem exponendi circumstantias aggravantes, vel non: neutrum ab adversariis potest dici: ergo. prob. mi. non potest dici primum; si enim agnovisset, debuisset eam obligationem declarare, & non tradere doctrinam diminutam, ac limitatam, quoad circumstantias specificas, per quam plurimi inducti fuissent in errorem.

scilicet omnes ij, qui nobiscum sentiunt; certe hæc non esset exacta illa doctrina, quam Concilium promisit in *proemio hujus sess. 14.* Neque potest dici secundum; nam si Concilium non agnovit eam obligationem, tunc rationes, quæ probant, exponendas esse circumstantias específicas, non probant, exponendas etiam esse circumstantias purè aggravantes: & ex verbis Christi Domini *Joan. 20.* ex quibus Tridentinum *sess. 14. c. 5.* obligationem confitendi deducit, aut ex ipsius Tridentini ibi, vel alibi dictis, non potest colligi obligatio exponendi circumstantias purè aggravantes: ex quo ipso rectè inferitur, eam obligationem non dari; ut enim rectè ait Pallavicinus *l. 7. de penit. c. 33 n. 309.* quomodo Christus in hoc sacramento instituit obligationem adeò obcuram, ut Concilio Generali illam accuratè examinanti, tamen ignota manerit?

ARTICULUS VII.

Solvuntur Objectiones.

634. **O**B. 1. Plures sunt sacri canones, quibus expressè præcipitur, imponenda major penitentia pro graviore delicto intra eandem speciem: ergo debent exponi circumstantiæ aggravantes; alias enim non posset ea penitentia imponi. Confirm. 1. S. Augustinus variis locis docet, exponendas esse circumstantias aggravantes: ergo. Confirm. 2. Antiqui auctores, etiam S. Thomas, per circumstantias aggravantes, tantum intellexerunt aggravantes venialiter; ergo non stant pro nobis Resp. neg. conf. quam etiam negat S. Thomas in *4. dist. 16. q. 3. a. 2. quest. unc. 3. ad 2.* ubi hoc argumentum sibi obiectum sic solvit: *Sufficit, quod cognoscatur confessarius quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit.* Ex quo ipso roborantur superius dicta, scilicet, quòd S. Doctor non tantum intellexerit aggravationem venialem; nunquam enim sibi obiectisset, quòd ob excessum venialem debeat penitentia notabiliter major imponi; non enim id fieri debet, quamvis possit.

635. Addendum hæc, quòd ex majori penitentia imponenda non inferatur necessitas confitendi: certè pro pluribus etiam venialibus expostis imponi potest, & solet major aliquanto penitentia, quam pro paucioribus, quin ista propterea debeant exponi. Imò, ut Dicastillo *tr. 8. de penit. disp. 9. dub. 3. n. 197.* ostendit, imponebantur olim graves penitentia pro peccatis venialibus, aut etiam iis defectibus, qui per se nec veniales erant: e.g. usus matrimonii die Dominicæ puniebatur jejuniis quatuor dierum in pane, & aqua. Aliud simile exemplum penitentia decem dierum refert idem auctor ibidem, quæ illi imposta est, qui accessit ad uxorem, postquam jam concepisset: item gravius puniebatur

servus pejerans, si à domino esset compulsus, quam si liberè, & sponte pejerasset; unde Valquez, citatus à Dicastillo, ait, fervente tunc charitate similia expostia fuisse, non tamen id necessaria, sed ut congrua.

636. Ad 1. confirm. five ad S. Augustinum Resp. In primis ij libri, ex quibus textus contra nostram assertionem solent adduci, probabilius non sunt S. Doctoris; nam libri *de vera, & falsa penitentia*, nec in indiculo Possidii, nec in retractationibus S. Augustini fit mentio; insuper in eo citatur S. Augustinus, & ab eo videtur recedi: libri autem *de visitatione infirmorum*, an ejus sint, Bellarminus in incerto relinquit. Sed hoc omisso, auctor, ex cujus libri *de vera, & falsa penitentia capite 14.* maxime obiectio fit, quisquis fuerit, non vult circumstantias omnes illas, quas ibi adducit, exponendas esse ex necessitate; nam adducit circumstantias diei, & loci, quæ sæpe non faciunt ad rem: item circumstantiam, si quis peccasset in domo dominorum, quæ per se non notabiliter aggravat; & multa alia non necessariò exponenda, ut patebit legenti. Auctor verò librorum *de visitat. infirmor. l. 2. c. 5.* ut plurimum tantum indicat circumstantias speciem mutantem, vel ipsum numerum peccatorum, quamvis unam, vel alteram circumstantiam addat, quæ nec juxta adversarios est exponenda, ut, si peccatum admittitur est die festo &c. in forma neg. ant.

637. Ad 2. confirm. neg. ant. De S. Thoma sat dictum, & de aliis etiam idem sentiendum, donec probetur oppositum; utique enim severunt, peccata venialia non esse materiam necessariam confessionis; cur igitur de his multum disputaverint? Equidem non nego, fuisse olim controversum, an, qui non haberet mortalia, deberet semel in anno confiteri venialia, de quo vide dicta *n. 626.* at, quòd venialia sint per se materia confessionis, hoc antiqui non tradiderunt. Sed neque ex eo, quòd S. Thomas eam questionem agitet, probatur, antiquos aliquos id voluisse; alii debuissent etiam dicere, non dari DEUM; nam Angelicus etiam questionem instituit, an detur DEUS.

638. Dein S. Antoninus *p. 3. tit. 14. c. 19. §. 7.* assert pro exemplo quantitatem magnam furti, quæ non est venialis. Pari- ter adversariis non favet Sylvester, qui *v. Confessio l. n. 10.* ubi nonam questionem de circumstantiis examinat, planè nostram ad mentem omnia decidit, ut patebit legenti. Similiter nec alii adversariis favore deprehenduntur, si bene legantur. Quando autem tamen aliqui recentiores dicunt, quantitatem non esse circumstantiam furti, sed esse intrinsecum quid essentia furti, contradicunt S. Thomæ in *4. dist. 16. q. 3. a. 2. quest. unc. 3. in corp.* ubi ait: *Multum de alieno recipere est ab aequalitate magis discendere; unde talis circumstantia aggravat, sed peccatum non mutat:* contradicunt etiam

tiam rationi; nam, ut jam dictum *n. 621.* per circumstantiam hæc intelligitur, non prædicatum tantum extrinsecum respectu peccati individualis: sed prædicatum etiam intrinsecum, taletamen, ut jam rationem peccati in genere, vel in specie supponat: sic autem le habet quantitas in furto, intentio, vel duratio respectu delectationis morosa.

639. Ob. 2. Ideo ex Tridentino exponi debent numerus, & species peccatorum; quia his non explicitis sacerdotes non possunt ferre congruum judicium, nec imponere convenientem penitentiam: sed idem contingit, non expostis circumstantiis aggravantibus: ergo. prob. min. qui furatus est mille aureos, utique meritus est majorem penitentiam, quam alius, qui eam tribus vicibus furatus est aureum: ergo. Resp. dist. ma. quia sacerdotes alias non possunt ferre judicium, ullo modo ad Christi mentem congruum, nec penitentiam ullo modo convenientem imponere. conc. ma. quia non possunt ferre judicium mathematicè exactum, aut penitentiam mathematicè æqualem imponere. neg. ma. & dist. sic min. neg. conf. S. Thomas hoc ipsum sibi obijcit in *4. dist. 16. q. 3. a. 2. quest. unc. 5. arg. 2.* ite *n. ad Hauboldum l. 4. dist. 16. a. 3. arg. 2.* & quoad substantiam hanc nostram responsonem *ad 2. reddit.* de quo vide supra *n. 625.* Idem etiam respondet S. Bonaventura in *4. dist. 17. p. 3. a. 2. q. 3. in corp.* ubi ait: *Non est necesse, quòd peccatori imponat sacerdos ita gravem penitentiam, sicut exigit culpa: imò tota die imponuntur multo minores: ergo pari ratione non est necesse, quòd peccator confiteatur, se ita graviter peccasse, sicut peccavit.*

640. Nec est paritas inter speciem, & numerum, ac circumstantias; si enim non esset necesse, exponere e numerum, & speciem, sufficeret dicere: *Peccavi graviter:* at sic confessarius non posset ullo modo sufficienter judicare de statu penitentis, deberetque omnibus eandem penitentiam imponere: nec posset retinere peccata; nam omnibus non posset ea retinere; nec enim esset ratio, cur uni potius, quam alteri ea retineret: nil simile sequitur ex omissione circumstantiarum tantum aggravantium. verbo: confessarius non debet exactius judicare de peccatis, quam præscribat Tridentinum; hoc autem non requirit, ut judicet explicitè de circumstantiis tantum aggravantibus: ergo. Certè, si requireretur judicium exactissimum, deberent exponi omnes circumstantia mortaliter aggravantes: hoc autem licet aliqui cum Gormaz admittant, tamen etiam Suarezio, licet adversario *tom. 4. in 3. p. disp. 22. sec. 3. n. 17.* videtur nimium.

641. Unde Eximius *loc. cit.* contendit, debere explicari, non omnes circumstantias, sed eas, quæ aggravant supra ordinatum modum peccandi: verum hic ipse modus, qualis, quantusque sit, explicari non

potest. Sanè fures non habent determinatum modum clependi; nam pro occasione plus, minusve, auferunt. Rursus intra quemcunque modum ordinatum sit actus peccaminosus, æquivalere poterit pluribus peccatis mortalibus; quia, ut rectè advertit Dicastillo *tract. 8. de penit. disp. 9. dub. 3. n. 206.* nulla duratio delectationis impura tam parva est, ut non æquivaleret pluribus peccatis mortalibus: ergo non requiritur judicium tam exactum, ut sciatur, quot peccatis mortalibus æquivaleret peccatum aggravatum: ergo à Suarezio non potest amplius probari, quòd requiratur judicium exactius, quam tale, in quo explicitè judicaretur de numero, & specie peccatorum gravium.

642. Rursus S. Bonaventura *loc. cit. n. 639.* sic scribit: *Si tenetur confiteri circumstantias ad sciendum quantitatem peccati, & quantitas peccati non sciatur, nisi sciatur circumstantia alleviantes, sicut aggravantes, & circumstantia defendentes, sicut accusantes: ergo homo tenetur in confessione seipsum excusare: sed hoc falsum est: ergo.* Et certè ex principiis adversariorum sequeretur, debere penitentem exponere etiam circumstantias diminuentes, seu alleviantes, non tantum illas, quæ actum extrahunt ex ratione peccati mortalis, e.g. quando deliberatio sufficiens non adfuit (tales enim utique explicari debent) sed etiam illas, quæ non extrahunt actum ex ratione culpæ gravis; non enim magis licet augere peccatum, quam minuire: atqui, sicut peccatum minuitur tacendo circumstantias aggravantes, ita augetur tacendo diminuentes.

Certè homicidium ex subita ira, quamvis non tollente libertatem, patratum, est multò levius, quam aliud absque tali ira patratum: negatio fidei, facta ex metu gravissimorum tormentorum, est multò levior, quam facta sponte sine omni metu incusso: fornicatio admissa in casu vehementissimæ, & diuturnæ tentationis, est multò levior, quam si sine prævia tentatione ullius momenti, studiosè queratur, seu admittatur. Certè etiam ista notitia mutat multum judicium confessarii.

643. Quòd autem non debeant exponi in confessione circumstantia alleviantes, præter auctoritatem S. Bonaventuræ, *num. præced.* citati, suadet etiam auctoritas communis adversariorum, idem nobiscum negantium, exceptis pauculis, quorum auctoritas non est præferenda auctoritati S. Bonaventuræ, & aliorum incomparabiliter plurium: suadet etiam praxis fidelium, istas circumstantias communiter non exponunt. Et quis (ut ait rectè Hauboldus *l. 4. tr. 4. n. 1017.*) dicit, non bene se explicasse, qui adulterum cum uxore in flagranti deprehensum occidit, & tantum se accusat, dicendo: *Feci injustum homicidium?* quis dicit, puellam longis proci impurissimi assultibus victam, non sufficienter se accusare dicendo: *Commisi fornicationem?*